
IMAGINEA SIGHIȘOAREI REFLECTATĂ ÎN PRESA COMUNISTĂ: CAZUL COTIDIENELOR *DRUM NOU ȘI STEAUA ROȘIE*

Dan Vasile Teșculă

Încă de la începuturile sale, rolul presei a fost acela de a informa populația. Progresul societății moderne a adus și o conștiință în domeniul informării care se va manifesta prin intermediul presei.¹

Apariția comunismului a însemnat pentru presă promovarea – tacit acceptată – a unui discurs care nu era adaptat societății civile și nevoile sale în privința informației și a cunoașterii. Analizând în paralel presa scrisă dinaintea comunismului, unii jurnaliști se transformau în propagandiști, iar scrierea lor era disimulată, fals-mobilizatoare, dar aceste mesaje mass-media facilitau îndoctrinarea cu idei comuniste, uneori eliminând complet rolul de informare, cunoaștere și de îndrumare a opiniei publice.

În Sighișoara, datorită progreselor realizate pe parcursul secolului XIX, (mai ales în a doua jumătate a sa, când orașul se afla printre primele din Transilvania ca dezvoltare) apariția unei gazete a fost un element firesc.² Datorită faptului că populația majoritară era compusă din sași, primele mișcări culturale au avut loc în cadrul acestor societăți. Tot aici se va impune citirea unor publicații cu caracter periodic pe diverse teme, aduse din spațiul german fie de către cei care călătoreau des din diverse interese, fie prin intermediul soldaților care se abonau la publicațiile din spațiul german.

Primul ziar tipărit la Sighișoara, apare în anul 1869 sub numele *Das Sächsisches Volksblatt* editat de Friederich Kraner iar ca redactor, acesta l-a avut pe Daniel Kessler. Însă, existența publicației va ține doar pe parcursul primelor zece luni ale anului 1869.³

O altă publicație va apărea la doi ani distanță, în lumina tiparniței lui Georg Friederich Jördens. Aceasta se va numi *Schäßburger Anzieger* și a apărut în perioada 1872-1900. Pe lângă acesta, a mai apărut în anul 1879 *Groß-Kokler Bote*, tipărit de Friederich Horeth⁴. La începutul secolului XX, fiii acestuia îi vor duce moștenirea mai departe, iar începând cu 1901, ziarul se va numi *Schäßburger Zeitung*. Patru ani mai târziu aceștia vor vinde ziarul lui W. Kraft care va păstra formatul până în 1919, când proprietarul și editorul lui *Groß-Kokler Bote* îl va cumpăra și cele două ziare se vor uni

---

1 Nicolae Teșculă- *Presa social-politică săsească din Transilvania (1850-1876)*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2010, p9.

2 *Ibidem*, p 263.

3 *Ibidem*

4 *Ibidem*

sub numele de *Groß-Kokler Bote asociat cu Schäßburger Zeitung*. Acest nume va fi păstrat până la desființarea sa în 1944.⁵

În perioada interbelică, din punct de vedere etnic, se constată o egalizare a etnicității.⁶ Astfel că după Primul Război Mondial, apare *Vocea Târnavei Mari* (1922-1929) primul ziar de limbă română tipărit la Sighișoara.

Anul 1926 aduce, pe lângă publicația mai sus menționată, o altă publicație *Sfătuitorul Târnavelor*, organ de presă sub conducerea corpului profesoral al Liceului de Băieți *Principele Nicolae* din Sighișoara. De asemenea mai apar și ziare care din punct de vedere politic iau partea formațiunilor politice din fruntea țării. Astfel, avem *Glusul Târnavei*, înlocuitoarea mai vechii publicații *Viitorul Târnavei*, care este oficiosul PNL. Ziarul *Roata* apare în 1931 și devine oficiosul PNȚ, partid care în perioada respectivă va constitui o alternativă viabilă și o contrapondere la monopolul de putere al PNL-ului. Desigur, se păstrează și ziarul *Groß-Kokler Bote*, ziarul sașilor.⁷

Presa acelor vremuri se ocupa cu precădere de viața din interiorul cetății, precum și viața orașului. Aici putem menționa semnalările presei legate, spre exemplu, de apariții de cărți: „...unele bune pentru popor, altele total nepotrivite... Lângă Coșbuc găsim cartea de desfăcut farmecele. Se accentuează lipsa de cărți bune pentru popor...”⁸

Publicația independentă *Straja Târnavelor* (1930-1934; 1936-1938) apare sub îndrumarea lui Iorgu Anton, director și proprietar al acestuia și nu ia partea niciunui partid politic. Ba mai mult ziarul admonestează conducerea orașului de fiecare dată când o problemă stringentă a orașului nu este rezolvată. Spre exemplu: în 1930 ziarul îl acuza pe primarul Leonhardt și echipa sa de lipsă crasă de interes față de interesele contribuabililor, oferind drept exemplu strada principală și gropile acesteia, care deranjează atât ziua la vedere cât și noaptea când nu se văd. Astfel că primarul și echipa sa *dau dovadă nu de incurie, ci de completă și abominabilă desinteresare*⁹.

Din toată această gamă largă de gazete niciuna nu va supraviețui regimului comunist instalat după 1945. Toate aceste publicații vor fi treptat desființate fiind înlocuite cu oficioasele partidului comunist. Doar două ziare *politice* vor mai apărea. În primul rând este vorba de *Scînteia*, oficiosul partidului, precum și oficioasele filialelor regionale. În cazul Sighișoarei (care acum face parte din raionul *Orașul Stalin* [Brașov]) este vorba de publicația *Drum Nou*.

5 *Ibidem*, pp279; 280.

6 Cornel Crăciun- *Cultură și reclamă în Transilvania interbelică*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1998, p 299.

7 Claudiu Pop- *De la deportare la emigrare- Sașii din județul Târnava Mare (1940-1989)*, Teză de doctorat, Cluj-Napoca, 2011, pp. 46-47.

8 *Sfătuitorul Târnavelor*, nr. 1/ 1926, p1, *apud* Claudiu Pop- *op.cit.*, p 46.

9 *Straja Târnavelor*, nr1/4, septembrie 1930, p1, *apud* Cornel Crăciun- *op.cit.*, pp 299- 300.

În cadrul acestui articol, autorul încearcă să ofere o imagine a micului burg reliefată de articolele mai mult sau mai puțin propagandistice despre acest oraș. Se vor remarca unele schimbări drastice atât în oraș cât și în prezentarea acestuia. Perioada la care prezentul articol dorește să facă referire este cuprinsă între 1955-1972.

În cadrul acestui cotidian știrile sunt cu precădere despre progresele și depășirile de normă ale diverselor fabrici sau *colective de muncă*. De asemenea trebuie remarcat faptul că în cazul lui *Drum Nou*, știrile despre Sighișoara sunt în marea lor majoritate știri din domeniul cultural, agricol și industrial. Aici menționăm existența relatărilor despre diverse festivaluri sau momente festive ce nu au legătură cu sărbătorile comuniste.

Totodată, mai aflăm prezența unor așa-numite *colțuri roșii* care, conform cotidianului: „*îndeplinesc sarcina organizării activității cultural-educative în rândul colectiviștilor. Ele sunt chemate să contribuie la lichidarea neștiinței de carte, să răspândească în rândurile colectiviștilor știința agro-zootehnică avansată, să-i înarmeze cu cunoștințele necesare pentru obținerea unei producții agricole sporite la hectar. Prin răspândirea cărților, ziarelor, prin conferințe, filme, schimburi de experiență, cercuri de studii, manifestări organizate cu colectiviștii, colțurile roșii sprijină direct consiliile de conducere ale gospodăriilor agricole colective pentru o cât mai bună organizare a muncii și lichidarea lipsurilor pentru îndeplinirea și depășirea planului de producție.*”¹⁰

Așa cum am menționat adineauri, majoritatea știrilor prezentate sunt din domeniul cultural, ce nu au legătură cu regimul comunist. Astfel, pe lângă alte *informații de partid*, aflăm că în data de 27 martie 1957 se sărbătorește centenarul lui Josef Bacon, fondatorul Muzeului de Istorie din Sighișoara: „*Acesta a desfășurat o frumoasă activitate științifică în domeniul valorificării trecutului istoric strângând cu ajutorul locuitorilor un mare număr de obiecte care în 1895 au constituit primul fond al muzeului local (...) El a condus muzeul 42 de ani până în 1941 când a murit în vârstă de 84 de ani. Puterea populară preluând muzeul din Sighișoara i-a adus noi îmbunătățiri, făcând din el unul din cele mai interesante instituții de acest gen din regiune și din țară*”¹¹. Acest articol este în mare parte singurul în care se face referire la cetate și la muzeu, căci festivitățile și manifestațiile se țineau fie în centrul orașului, fie în incinta diverselor întreprinderi.

Într-un alt articol aflăm despre sărbătorirea *Zilei Învățătorului* ținută în data de 30 iunie. Locul de desfășurare nu este specificat. Dar să lăsăm articolul să vorbească: „*După deschiderea adunării, tov. Emil Rusu președintele comitetului executiv al sfatului popular al raionului Sighișoara a făcut o trecere în revistă a realizărilor cadrelor*

10 *Drum Nou*, 18 februarie 1955.

11 *Idem*, 12 martie 1957.

didactice din raion. În cuvântul său tov. Emil Rusu a subliniat conștiinciozitatea în muncă, felul cum știu să se achite cadrele didactice de sarcinile ce le revin pe linie de învățământ și culturalizarea maselor. S-a arătat de asemeni că la constituirea celor 33 de gospodării agricole colective și 11 întovărășiri agricole existente în raion, cadrele didactice au adus o contribuție însemnată (...) A urmat apoi evidențierea și premiarea unor învățători și profesori care s-au distins în muncă atât în școală, cât și pe tărâmul muncii culturale și general. (...) A urmat apoi un frumos program artistic prezentat de formații ale cadrelor didactice, iar după-amiază s-a vizionat piesa <Copacii mor în picioare>, prezentată de colectivul Teatrului de Stat din Orașul Stalin.”¹²

Știrile specifice regimului erau în marea lor majoritate despre „deschiderea învățământului de partid” în diverse locații, ca de pildă Șantierul nr. 4 sau pe lângă organizațiile UTM.¹³ Un interesant articol prezintă sărbătorirea printr-un miting a comsomolului leninist la Sighișoara. Conform acestuia: „... a fost organizat în < sala Mihail Eminescu > de către Comitetul Raional al UTM și consiliul local al ARLUS.”¹⁴ De asemenea, se mai precizează că la acest miting au participat: „... peste 1000 de tineri și tinere din oraș.” Acest fel de mitinguri, conform cotidianului: „... au mai fost organizate și în întreprinderi din Sighișoara, cât și din comunele din raion.” □

Un alt articol vorbește despre introducerea de noi vagoane pentru calea ferată îngustă: „Odată cu noul an pe linia îngustă Sibiu-Sighișoara au apărut noi vagoane de călători pentru clasa a II-a. Noul tip de vagon pentru clasa a II-a are un aspect exterior și interior plăcut are o capacitate de 32 de locuri, prezintă condiții de confort superioare vagoanelor de pînă acum, fiind un vagon mare pe 4 osii. Sunt așteptate noi vagoane de acest tip care să înlocuiască vagoanele vechi ale trenulețului de pe linia Sibiu-Agnita-Sighișoara.”¹⁵

Autorul articolului mai sus citat, probabil că se referă la vagoane de tip Bamd 25-24,¹⁶ construite la atelierele Satu Mare-Ferăstrău, însă nu suntem siguri, deoarece articolul nu este prea detaliat.

Un articol intitulat *Tinere, cunoaște-ți regiunea!* se încearcă prezentarea orașului Sighișoara. Acesta debutează cu sosirea cu trenul a autorului articolului: „Trenul gonește cu viteză printre satele de pe valea Târnavei. La un moment dat face o cotitură, iar în fața noastră apare priveliștea minunată a unui oraș: Sighișoara! Bătrînul oraș își înalță semeț turnurile sale străvechi spre albastrul cerului.”¹⁷

12 *Idem*, 3 iulie 1957.

13 *Ibidem*

14 *Idem*, 30 octombrie 1957.

15 ¹⁶ *Idem*, 16 ianuarie 1958.

16 Vezi în legătură cu acest tip de vagon: Șerban Lăcrișeanu, „Muzeul CFR Patrimoniului- Trenul de călători de linie îngustă Mocănița” în *Tren Magazin*, nr. 6/1992, București, pp 3-6.

17 *Drum nou*, 23 iunie 1955.

Pe măsură ce autorul urcă în cetate, remarcă faptul că: „... se vede mai bine panorama orașului și a împrejurimilor sale (evident autorul acestui articol se află probabil în Turnul cu Ceas n.n.). *Observăm construcții noi și șantiere. Interesant, privești când spre construcțiile ce amintesc de o orînduire apusă pe veci, când spre noile șantiere ale socialismului. Iată, la marginea orașului se înalță construcția în roșu a fabricii de faianță, mai la vale tarlalele asemănătoare unui covor uriaș ale unei gospodării agricole colective.*”¹⁸ Ulterior, autorul trece la o succintă descriere a muzeului prezentând un scurt istoric al acestuia. Până la venirea comuniștilor, evident că: „... nu stătea la dispoziția maselor largi de oameni ai muncii.”¹⁹ Exemplul cel mai concludent pentru autor era cifra foarte mică de vizitatori din anul 1944, și anume doar 360 de persoane. Mai apoi, 10 ani mai târziu numărul vizitatorilor să fie de 12.000 de persoane. În ultima parte a acestei prezentări a muzeului aflăm faptul că este în pregătire o nouă secție intitulată *Sighișoara pe drumul construirii socialismului* în cadrul căreia: „... va fi ilustrată munca desfășurată de oamenii muncii din fabrici și de pe ogoarele raionului *Sighișoara pentru construcția socialismului.*”²⁰

După ce descrie în aproximativ aceeași manieră zona Albeștiului, se trece la *lucrurile serioase*, prezentându-se într-o manieră apologetică șantierul fabricii de faianță în care muncitorii și-au îndeplinit planul pe luna respectivă: „... în proporție de 168 la sută.”²¹

Ca o primă concluzie, putem remarca faptul că știrile despre Sighișoara sunt numeroase, dar fac referire doar la succesele muncitorilor de pe șantiere, agricultorilor, etc. Cetatea, deși foarte răzleț menționată este, văzută doar drept parte componentă a orașului, autoritățile manifestând preocupări față de ea și de muzeu.²²

Spre sfârșitul anilor 60 se vor petrece schimbări la nivel național, moartea lui Gheorghiu-Dej și venirea lui Ceaușescu la putere. La nivel local urbea de pe Târnava Mare va trece din subordinea regiunii Brașov în cea a regiunii Târgu-Mureș, iar știrile despre Sighișoara vor apărea în oficiosul PCR filiala Mureș *Steaua Roșie*. Încă de la început trebuie precizat că dacă înainte aveam știri destul de multe, în perioada 1968-1973 veștile vor fi mai puține, dar la fel de elogioase pentru oamenii din agricultură, de pe șantiere, etc.

Ulterior, accentul va trece dinspre șantiere și agricultură spre conducerea partidului și implicit a mesajelor *tovarășului* și ale lucrărilor plenarelor CC. Spre exemplu, într-un articol, se arată adeziunea muncitorilor de la Complexul Industrial de Faianță și

18 *Ibidem.*

19 *Ibidem.*

20 *Ibidem.*

21 *Ibidem.*

22 A se vedea Erich Dubowy- *Sighișoara, un oraș medieval*, ed. Tehnică, București, 1957, passim.

Sticlă, față de hotărârile plenarei CC: „... considerându-le ca un imbold în munca pentru traducerea la viață a vastului program de dezvoltare a patriei elaborat de Congresul al IX-lea al PCR.” În finalul articolului, se arăta că: „Participanții la adunare au adoptat o telegramă adresată Comitetului Central al PCR, tovarășului Nicolae Ceaușescu în care se spune: < colectivul complexului aprobă cu entuziasm hotărârile CC al PCR și se angajează să muncească neobosit pentru traducerea lor la viață.>”²³

Așadar, după aceste câteva exemple de articole imaginea micului burg medieval tinde să devină cea a unui mic burg industrial, în care cetatea, simbolul Sighișoarei reprezintă doar o anexă a orașului. Se aveau în vedere în special activitățile și realizările specifice regimului comunist. Prin comparație cu presa sighișoreană interbelică, cea comunistă se diferențiază radical față de aceasta.

Presa interbelică este destul de critică în ceea ce privește orașul aducând critici Primăriei. Presa comunistă nu este deloc critică, ea neprezentând nici un fel de problemă în oraș, mulțumindu-se să prezinte știrile într-o manieră laudativă excesivă. De aici se remarcă faptul că informațiile prezentate sunt mai mult o propagandă inutilă, care este dusă până la cote exagerate. Era imposibilă apariția unor elemente mass-media alternative sau de opoziție. Posibilitatea cetățenilor de a se informa corect dintr-o altă sursă erau infime, iar interdicțiile impuse erau exagerate.

Revenind la presa interbelică, aceasta era foarte diversă, îndeplinindu-și funcția de informare cultural-socială, iar cea comunistă, cu un număr limitat de publicații, care însă nu apăreau în burgul de pe Târnava Mare. Toate ziarele erau controlate politic, pline de un **limbaj de lemn** specific .

Caracteristica regimului comunist asupra presei scrise naționale și implicit asupra presei regionale a fost **cenșura** – suprimarea, chiar înainte de publicare a oricărei păreri, expresii sau idei ce vin în contradicție cu ideologia comunistă.

---

23 *Ibidem.*

**THE IMAGE OF SIGHIȘOARA REFLECTED IN THE COMMUNIST PRESS:
THE CAUSES OF DRUM NOU AND STEAUA ROȘIE**

(Summary)

The article presented here is based almost entirely on the articles published by the communist press of Sighișoara. On a first lecture, one can remark the fact that all the articles regarding Sighișoara are about the workers in the agriculture, and on the building ranges. What is interesting is that all of these *news* are presented in the true communist *wooden language* and bear a very high and suffocating sense of propaganda. The Citadel, along with its Clock Tower become a sort of *Appendix* to the town. Therefore, in the official communist press's view the little medieval burgh now becomes the *little industrial burgh*.

Keywords: Sighisoara, the communist press, Drum nou, Steaua Roșie, little industrial burgh.

Cuvinte cheie: Sighișoara, presă comunistă., Drum Nou, Steaua roșie, mic oraș industrial.

